

ЛЕНИНИЗМ ДЕЛГЕРЕЗИН!

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 94 (9778) 1975 чылдың апрель 22, вторник 1925 чылда үндөзилеттинген Ортээ 2 көп.

ЛЕНИННИҢ АДЫ-БИЛЕ

Апрельдин 22-зи—бүгү делегейниң ажилчы чонунуң баштычы болгаш башкысы, Совет күрүениң болгаш Коммунисттик партияның үндөилекчи, шылгааргай эртемден болгаш революшчу Владимир Ильич Ленинниң төрттүнгөн хуну.

Ленинниң ады кижи төрөлгөтөннүң төөгүзүңгө делегейниң коммунисттик чаартылганының символу болуп кирген. Бистик эртип келген алдарлыг үевистиң дургуунда Ленинниң тургусаны болгаш оң ууртулгазы-биле улуг аңгы демиселдеринге, оппортунисттиң бүгү-ле барынын, чөөн илергейлээшкенин билгеш буржуа идеология-биле чидиг демиселге кацналган Коммунисттик партия Ленинниң тугун бедик туруп келген болгаш ол тунтуң адаа-биле бүгү делегейниң төөгүзүңгө умур-дузалыг тирилгенин чедип алган.

«Ленинчи идеялар, Ленинчи политиктиг кацналышыкын, тиллээриниң Ленинчи эртеми — бистик бодувастуң күжүвүске, эрес-дидим чорукка болгаш оптимизмге, тирилгеге тура-сорукка бузуурда ап турар төттүмөс үндөилекчи оло берүр» — деп, Ленинниң төрттүнгөннүңден бээр 100 чыл болган өкүмү дугайында илеткелге СЭКП ТК-ның Чингине секретары Леонид Ильич Брежнев чузалган.

Ленинизм — коммунизм дээш, кижи төрөлгөтөннүң чырыктыгы келир үези дээш бүгү ажилчы чонунуң болгаш ажилчы аңгынын, делегейниң коммунисттик шимчээшкениниң шынчы айтыкчысы. Нитилел хөгжүлдээриниң бүгү чорудушуну, делегейниң социал өвүр-хевирин үндөилекчи-биле өскерттипкен улуг революшчу чаартылгалар Ленинниң төөгүзүгү шынчынын, оң чүү-дээ моондактап шымдас күжүгү бузуурдун-биле көргүзүп турар.

Ленинниң өттүр көрүүшкүнү-биле, мерген угааны-биле, өөң ууртукчу болгаш организацион аргазы-биле Октябрь революциясы делегейге социализмге орутку айтынан болгаш оң тиллелгези бүгү чурттарның дарлацион аңгызынын угаан-медерелин хосталга болгаш эрге-шөлээ дээш демиселге өттүргөн. Улуг Октябрьниң күчүлүк чалгыны Тываның нырынга киргелп турган дарлалдык болгаш бугуулу чорутуң дүйбөйни арылдар шаапкан. Хосталганың болгаш тайбычын, аас-кеңитиң болгаш эрге-шөлээниң хуну мөгези-биле хуннеп келген. Тываалар тускай догунаан улусчу-демократтыг күрүнелик болуп, капиталисттик эвес өрүкче социализмге улуг өрус улустуң аны-дукма детимче-дузалачызы-биле кирген. Улуг Ленинниң ачы-буянын, оң чырык угаанын, адаа тываларыңкы ынакшылын болгаш чагай сөттичиини улустуң чогаалчызы Степан Сарыг-оол мынчаар илереткен:

«...Ыглаар-сыктар муңгаралды, түрегалды, Ырлар, хөгээр өөрүшүге солуп берген Изиг чүрек, ынак ада — чырык хөрөл Ленинге тыва чондан алдар, мантал!»

Ленинчи партиянын ууртулгазы-биле, Совет күрүениң болгаш аны-дукма улустарыңкы дузалачызы-биле тыва чон чалгынналган, тыва чөк чаартыган. Политица, экономика болгаш культура талазы-биле өзүп быжыккан. Ленинчи кооператив планы, сууржуң чуртталга боттанган, үлетпүр тургустунган, национал кадрлар өскөн. Бо-ла бүгү улуг эргилдер СССР-ниң составыңга Тываның киргениниң сөвүндө болуп, Тывага төөгү талазы-биле чаа үе-чада ажыттыган.

1944—1973 чылдарыңкы дургуунда үлетпүр продукциязының нити хемчээли 47,5 натап, кодээ ажил-агый продукциясы — 19-тан хөй натап, капитал салышыкыны — 75 натап өскөн. Бистик Тыва ылаңгыга сөөлүг дөрт чылдын дургуунда херин базмынаны кылган — улус ажил-агый шалыпкыны-биле хагжыан. Үлетпүрүңкы ион фондурлары 1,8 натап өвүдүшкөн, үлетпүр бугурулгезиниң хемчээли 41,7 хуу өскөн, капитал салышыкыны 300 миллион рубль ашкан. 300 мун дөрөлчүн метр аңгы чуртталга шолу амылгалга кирген.

ЛЕНИН

Лектор, башкы, дипломаттар чугазында Чүүлү-бүгү солун аттар дыппап чордун. Легенда, ыр болу берген маадырлардан «Шүүп ал!» дие, Ильичини шилип аар мей! «Чүте?» деп бе? Азиянын төвүн чурттаал, Чүте төнмөң, Ленинден тыңгарылган, Чүглеттинген Тыва арат төлү болгаш, Чүдөр артык бердингеним ыңдыг күштүгү! Оралнарда ыңча-мыңча кижи бар деп, Ораны хөй чуратаймы адаары чик. Оларларның салым-чолун, келир өйүн, Оруун айтып, номнаан кижи хөй бе ыңчап? Ленин — чернип угаан, чүрөө, тугу болуп, Чүс-чүс дылда, беш дип сапай, йөрөдип чор. Ленинизм, Хунуң Черни кагазы деп, Чүс-чүс чылда кижилерге мөңгө чырыр! С. МОЛДУРГА.

1975: БЕШ ЧЫЛДЫҢ ДООЗУКУ ЧЫЛЫ

Хулээлге күселдезин хынап тур бис

ЭРТКЕН ЧЫЛДЫҢ ДООЗУКУ ЧУГУ КУДУЛААНЫЛ?

Республиканың районнары тоску беш чылдың доозукчу чылың баштайгы чартымың дааныга киршир 55,233 центер сүтү, 32,439 центер этти саткан.

Чаржып турар районнар	Сүт	Эт
Бай-Тайга	50,7	37,0
Барың-Хемчик	53,9	45,9
Моңгуң-Тайга	—	9,5
Өвүр	26,2	26,4
Чөөн-Хемчик	52,1	45,2
Улуг-Хем	37,6	35,9
Тажу	49,4	62,5
Каа-Хем	53,4	44,1
Бин-Хем	45,9	44,2
Тожу	69,7	101,7
Тес-Хем	44,3	37,4
Эрзы	41,6	21,0
Кызыл	48,1	57,8
Республика нитизин-биле	47,6	44,4
Эрткен чылдың ол үезинде турганы	55,5	45,7

Бо үстүдө санардан аларга, күрүнеге сүт болгаш эт саздарыңкы чаргы чыл планының чартымын бери чедир күлү-сетиниң-дир. Эрткен чылдың бо үезинде ол көргүзүлгө амылгалдан элзэн бедик турганы бо табилчалдан база-ла көсү-дүр. Мында дүвүрээниң ион болурун турар чүве болза, мал ажалының продуктуларын күрүнеге дужаарыңкы темпизиниң куду болуп турары. Ону бадыткаары-биле мындыг санарны кирип көрөлүңер. Бо чылдың республиканың чаргы чыл планының эрткен чылдың ол үезинде турганы сүтү 11,409 центерин, этти 5,945 центерин чедир дужааван барган.

Часкы хову ажилдары

Шык базырып кириккен

1975 чылда чер болгаш мал ажалының продуктуларын бугурун болгаш белегээрн дөвүдээр база тоску беш чылдың чедиркиңиң доозар дээш кодээ ажил-агый ажилчыларының Бүгү-эвеле социализм чаржымыга киршишкан, доозукчу чылда бедик дүжүт өстүрү дээш «Искра» колхозтун ажил-бешчилери аңа кызымак белеккен. Бо чылым олар кызым-тасты 3100, арбайны 590, суланы 890 гектар чеге тарымар. Мал чегинге кукурузаны, тарымал тоорукту 500 аңгы гектарга, чаңгыс болгаш хөй чылдың ситенерни база тарымар.

Колхозтун механизаторлары часкы хову ажилдарына белек. ДТ-75 маркалыг 20, «Беларусь» деп 14 трактортун бүрүн белегээр болгаш часкы ажилдар үезинде ийи ээл-чег-биле ажилдарыңга механизатор кадрлар четтир. Хову турлаан шиме дерзи: механизаторларын социализмг хүлээлгелерин, оларны чаргыч кийгырып турар доозун, плакаттарны бижээш аскан. Искражыл бол хуверде шык базырышыкыңыч кириккен. М. МАЖАЛ. Чөөн-Хемчик район.

Бөгүн—Владимир Ильич Ленинниң төрттүнгөн хунунден бээр 105 чыл ою

Ленинизм мөңгөдө дигри, улам сайзырал турар өөредиг болганда, ол партияның идеялыг амыдыралының төвүңгө турган, турар-даа болгаш ооң бугу революшчуге ажил-чорудулазының үндөилекчи бооп артар-даа, Ленинниң идеялыг номналын барым-даалавышаан, коммунисттик тургузуш кунунуң боттуг айтырыларын шийтирээринге партия бодунуң кол сорудазың Ленинчи бодалдарың, Ленинчи методологияның үндөилекчиден дилеп тыварын чугула деп көрүп турар.

(СЭКП-ниң XXIV съездинде Л. И. Брежневтиң кылганы СЭКП ТК-ның өчөт вьетнамден).

ПАРТИЯНЫҢ XXV СЪЕЗДИНИҢЕ — ШАЛЫПЧЫ КҮШ-АЖЫЛ

Коммунизм дээш

СЭКП Төл Комитетиниң Пленумунуң документалери-биле бистик бригадалык кеңишчилери ханы сонуургалды танымал турар. Бүгү коммунисттерниң бүгү совет кижилерин санал-онолын илергейлештирер, партияның дауштыкы политица талазы-биле улаанышканын, оң хүлээп алганы Тайбыңкы программазы амыдыралга боттадырар талазы-биле Ленинниң Политбюроңу, СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежневтиң ажил-чорудулазы Пленум чүгүлдү деп көргөн болгаш долдуу-биле дегээш. Туудужулар бистик бистик партияның тайбыңкы ынакшыламы политиканың бүгү сөттичтиктин ханыңыңдан байыры чедирип, ынак Төрзө чуртувустун чагай чоруу дээш, коммунизмин тирилгези дээш күш-ажылга боттары-выстың күженишкенинравис-

Тайбыңга шынчы бараан болур

Апрельдин каң-чырык эрте-инде элгеге барып бар чоруду, муң-муң кижилериниң ховуңда чап-чаа үйгөн солундарын кирип, СЭКП Төл Комитетиниң Пленумунуң дугайында, СЭКП-ниң элгегил XXV съездин чылдырар дугайында, Совет Эвелединиң дегегей байдалың болгаш даштыкы политиканың дугайында доктаалды оларын кич-чаар сонуурган, чугалажып турарыңа дышкан мей.

Күрүнеңи улуг ажил-херектерин дугайың, партияның политиканың дугайың кижилер боттарыңкы хан-ламыры-биле тууш херээ кылдар чугалажып турганнар. Ол чер-ле билинтер болгай! Партияның даштыкы политиканы тайбыңкы болгаш айыла көк чоруктун херезиге шынчы бараан бооп, ак сөттиктиң кижи бурзуңуң эрге-ажымтарын барымдалаап, Чөгүм-на оон ачында бистер үжөн дугаар тайбыңкы чытыкп турар-дыр бис, Чөгүм-на оон ужурунда совет улус СЭКП-ниң XXIV съездинин даштыкы политика талазы-биле айткан улаанышканын оуруну-биле чүгүлдүгүңү, боттарың Төрзө чуртунуң күш-ажылдагы шалыкы ажил-кижи-биле могай чокка быжыл-лап турарлар.

Тайбыңкы программаның хүлээп алган партияның XXIV съездинин дегегиди болур аас-кеңиг мөңгү таварышкан. М. И. ИВАНОВ. Ленинград. В. И. Ленин аттыг оптик-механик каттыжымшыкыңың Фрезеровский. ЛЕНИНГРАД.

Кезээде дириг революшчу интернационалчы өөредиг, империализмге удур, социализмниң болгаш коммунизмниң тирилгези дээш бүгү чурттарның ажилчы чоннарының демиселиниң тугу— марксизм-ленинизм делгерезин!

(Май 1-ге СЭКП ТК-ның Кыягырталарың).

МЕХАНИЗАТОР КАДРЛАРНЫҢ ДАРГАНЫ

Көдөз ажил-агыйна улам ыйлай жогжурунун талаа-биле партиянын аграр политика-зынын угулгышынын ССКП ТК-нин март (1965 чыл) Пленуму толуктаган. Ооң бээр эртек 10 чылдар дургунаа көдөзүнүн ажил-чиликтери 3 миллион тракторун, 1,6 миллион чүк машина-зын, тараа ажар 906 муң көмбөйлүн алган. Ооң-биле мергежилди, ооң техниканы билдиги башкарып, беким мергежилди механизатор кадрлар база немешкен. Ынчанга механозаторларын көдөз ажил-агыйна кол кийлер деп адам-лаа турар.

Көдөр үнөң бөдөк мергежилди механизатор кадрларын белеткериңге талантты уугу-хуузу кирген мастерлер болгон башкалар бо үчүнчүдө хөй. И. Заграунов — беким мергежилди механизаторлар белеткериңге 18 чыл дургунаа болуңун беким мергежилди бөрөлтүпкан.

Токарь А. Г. Ноделин анык оол турган-ла унчунде дооскан, анча ажилдап арткап. Ооң бээр 20 чыл эртек-амга чедир ол-ла станоголду ажилдашкан. Башкылар Н. Казашев, В. Ремезов, А. Ососков, бугуруле өөредитиңин мастерлери Д. Монгуш, И. Кузнецов, ажилдашчылар С. Поповцев, Л. Сухова, Н. Монгуш, Я. Евдокимов, Л. Ковалев, В. Рехлова дээр оол-ла өөскелери бо унчунде чоргалар-биле адам турар.

Механизатор — кылдаа кол кийер. Ынчанга оң ажил хуңдуңу-аа. Хөй-хөй доозу-чур колхоз-совхоз бугуруле-гезинин муңахчылары апарган. Совет Эволюцинин орден-лери, медаллары-биле шаңктанган доозучулар хөй. «Рев-люциянын чалыжымы» совхоз-тун механизатор Ариак Комбу — Ленин орденин эйлектен. Тыва АССР-нин Дээрли Советинин депутаты, «Тиле-леге» совхозтун механизатору Монгуш Хурен-оол, унчунде-нин баштайгы доозучу-зу, ССРЭ-нин 30 чыл аттыг совхозтун механизатору Никола-лай Осташев, «Шамбалыг» совхозтан Борбак-оол Кедей-паша, «Революциянын чалыжы-жыланды» Дини-Керз Саал, Виктор Кочета, Дага-оол До-нуш-оол олар Куш-ажадын Кызыл Тук орденинин эйлек-чилери болганар. Республи-када ажил-агыйнада турган ажил-агыйнада ажилдаш турар доозучулар-дан кылдааг өскө-лаа меха-низаторлары ала болу-тур.

Бо унчунде доозучуларын аразында колхоз, совхоз бугуруле-гезинин дээр органи-зациялары тыпты үчкен. 20 чыл буруңгаар бо унчунде-нин трактористтер куруузу дооскан, анча ажилдап арткап. В. М. Рыжов мастерлер, механик бооп, байкылап-лаа чораян. Бодунун беким-мерге-жилди доктаамал беким-чораша техникун, ооң социал институту дооскан, эи Рыжов ам Каа-Хемин «Тиле-леге» колхозунуң даргында ажил-дап турар.

Экономиканын бүгү амгыра-рыга техника талазы-биле тускай эртеңик механизатор кадрларын белеткээр согула-зын унчунде челинчинин күнүсүндү турар. 170 кижи өөр-ненин турар оң 5 салбыр республикада бар.

Тывага хөй ажилын улам ыйлай жогжуру талазы-биле ССКП обкомунуң У пленуму-нун доктаалы амгырага боттанары-биле, хөйжү-механизаторлук тускай эрте-ңик өөскөлөр хурту унчунде ажиткан. Ылаа ам 72 кижи өөренип турар. Ол хурту-нун сургуулары Каадыр-оол Кочгар, Николай Тудун, Че-чек Баыр олар чакым практи-казын үнөңде ажилдашты-ларга 70—120 чедир чаш ху-рагарынын доруктуруп бер-генер.

Унчунде спорттук болгон култура-массалык ажилдар беким деңгээлде. Тургуштуң келгеннин 20 чылдарын дургунаа аңаа разрядтыг 3320 спортуну, ооң ичинде 410 бирги разрядчы-нын, ССРЭ-нин спорт мас-теринге 3 кандидаты, Тыва АССР-ниң 28 чемпиону белеткен.

Балгазынын 20 харлыг анык унчунде бо хунереде 25 тракторлук, 10 комбайнын, 8 автономналыг болгон оол-ла өскө техникадыг. Республи-када ажил-агыйнада мех-анизатор кадрларын белеткээр бээр оң ажил-агыйна, дур-жулгалыг коллектив болуңуң төлөнтү уугу моон соңгаар-лаа кийер.

М. КАЛЧАН,
ЧУРУКТА: хөйжү-механиза-тор курууңун курсантыларын кичээл үнөңде.

А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОЗУ.

Аныктар фермазы

«Большевик» совхозта ком-сомолчу-аныктарын Арыг-Бажы сүт-бараан фермазы рай-онда дээр ажилдаштарын бирөөн. Малдан алыр проду-гуларын бугуруле болгон күрүңге садарын көөдөдөр дээр ферма коллективин, эртек-чидың челинчинин ажилдап, кыш ууа шаңалдып макта-кан-лаа. Доозучу чылдың бирги кварталын ажил-иши бо коллектив база челин-чинин дооскан: күрүңге 40 тонна сүт садап хуңдуңгезин 80 тоннага, азы 200 хуу күү-сеткен. Челинчининин чажыды чүдөл? Ажил-иши ком-сомолчу-аныктарын тура-соруккур, күзүнн чедип алыр дээр кызмак ажилдаштын мааа айтыр апар, Ылангай Иргит Анай, Куулар Чылбак болгон оол-ла өскө саанчы кыстар бир неске оңаштыр 444—462 кг чедир сүт саап аң, квартал планын азыр күүс-теринге боттарынын төлө-лүгү үлүүн кийренер.

Совхоз дирекциясы, партия, комсомол болгон ажилчы

комитеттери - комсомолчу-аны-ктарын бо муңагы ферма-зын ажилчыне доктаамал кичиңгейин угулдарып кел-генден анда малга чөм чет-чири-биле дүжүртүңен, мал чөмүнө кадагалатып, ооң үчөдүн шыгыны хайгааралда тургускап. Сиген, савап шы-каш бодуңу кекиерин ылыба-ры хайндырган малга берип турарында малды күш-дең-гели шырап.

— Малга чөм ылыбары хайндырп бээр шөкти ажы-далага кийрген малдың дең-гээлинге-даа, сөң сүткүр чо-руун бедиринге-даа дузалыг болду — деп, аныктар ферма-зын удуруткууу Ондар Ка-ракым чугалап олар. Шөки ортумак шкөлазын өөреник-чилери-даа, совхозтук Борбак-Дрым аттыг агиткультбрига-ды-даа ферма коллективинге доктаамал аалдап кээр, соуун программалык концерттери баралдадыл турарына саан-чылар аажок өөрүрар.

Д. МОНГУШ,
Чоон-Хемчик район.

ДЕЛЕГЕН БО ХҮННЕРДЕ

Европаның коммунисттик болгаш ажилчын партияларының ужуражышыны

РИМ. (СЭТА). «Европада экономикадык кадзы ажыда-жылганын амгы үеги байдалы болгаш перспективалары деп темага Европаның коммунист-тик болгаш ажилчын партия-ларынын ужуражышынын инада өткөдөн. Ол ужура-жышкын болса Европаның коммунисттик болгаш ажилчын партияларынын конференция-зын белеткери-биле холбаш-тыр Италиянын Коммунист-тик партиясынын инициативасын эбураа чорутуңуу турар. Ужуражышкында 28 комму-нисттик болгаш ажилчын пар-тияларынын төлөөкчилери, ооң ичинде СЭКП-нин Тын ревизия комиссиясынын ке-жиңтүү А. Ф. Румянецке баштаган СЭКП-нин делега-циясы база кирип турар. Ужуражышкынын кир-жикчилеринге байыр чедирип, ИКП-нин Чингине секретари Эрико Берлингер чүе чу-галган.

Ам, фашизмни ашкан төөгү-дүг тинделгениң 30 чыл өө демделгениң турар үеде, Европада айылы чок чорук болгон калы ажилдаштыла та-лазы-биле чөвүлел хурал че-динкинин доостуруга чоң-штур-дур-дыр деп, ол ме-делгениң. Ол чөвүлел хурал

«соок дайымын» дүмбей ка-рангы үеин шуут чок кылы-рыңче уланган болгон Евро-па чурттарынын аразында ка-рылааларга чаа чалаңың өтө-зи бооп турар төлөөдө, бистин амыдыралында чугула болушкун бооп демделгениң. Бо чаада Европа күрүңгеси политиктиг, экономиктиг, эр-тем-техниктиг болгон култур-лук тазаларга, а ол шыкап информация, туржун болгон спорт талазына эң калбак кадзы ажилдаштыла хөгжү-дөр апар деп, Э. Берлингер оңашап демделгениң.

Э. Берлингерин оң инай демделгениң болса, амгы үеде Европада чүлө экономика болгон садыг харылаалары-нын талазыга эвес, харын энергетиканын, транспортун, бодуңу кураалары-нын камгалаарынын, эртем ишчиледеринин болгон аажы энергетиканы демсидип тала-зына кадзы кылган уугу-уугу төлөңиледерин ажилдап кы-зыртына база боттарынын ка-ды ажилдаштыла харылаары-нын тазарычагы бабалалары тургустуңа.

Бүгүңү ужуражышкында чүлө коммунисттик кирип турар-дыр, иччаласкы бистер өскө-даа политиктиг болгон

хөй-нияти күштер-биле чуга-лажышкынын кабарлары эрежеке чугула кылдыр савап турар бис деп, ИКП-нин Чин-гине секретари оңашап ме-делгениң. Политиктиг чары-лышкынын чорудууга каттыштыр болгон хөгжү-дөр, ол чарылышкынын шен-риг талазыче ишчилер, ыч-чангап бүгү тазаларга кадзы ажилдаштыла хөгжү-дөр дөш бүгү-ле демократыг күштеринин калбак чачыг эвин тургузары бистин амгы сорулганы боолу ужураут.

Бөгүн, фашизмни ашкан тинделгениң 30 чылга ба-йырларынын бүлүүңүде, фа-шизмге удуңу демселеге Евро-паның улустарынын тавары-шкан улуг каража-когарал-дарын хуңдап тураскаары-нын эң өскө аргаы — чаа да-йынынын айымында кичи төлөгөтениң чалаңдып камгалары, дүңкүрү-лүг чорукту чарылардын хөгжүдериңе, бистин диктиң бүгү улустарынын аразында кадзы ажилдаштыла болгон найырала хуңдулар дөш кү-жөңиңинин ажилдары бо-лур деп, бодуңуң чугаалыгын тинделгениң Э. Берлингер ме-делгениң.

Польша - совет найырал байырлары

ВАРШАВА. (СЭТА-нын көрр.). Социалистик Польша-нын ажилчы чоптары ПНР биле ССРЭ-нин аразында найырал, кадзы ажилдаштыла болгон бот-боттарында дуза-далага дугайында Европаның 30 чылын демделген турар.

Варшава опера болгон балет театрынин залына Совет култураның Польша хунерине холбаштыр байырыг хурал болгон.

Хуралга ИКАП ТК-нин Бир-ги секретари Э. Герек, ИКАП ТК-нин Политбюро кежиңтүү, ПНР-нун Курюне Чөвүлелиң даргазы Г. Илобский, ИКАП

ТК-нын Политбюро кежиңтүү, ПНР-нун Министрлер Чөвүлели-нин даргазы И. Яровичек, ПНР-нун өскө-лаа удурутку-лары, а ол шыкап СЭКП ТК-нын Политбюро кежиңтүүге кандидат, ССРЭ-нин култура министри П. И. Демичев баштаган совет култура ажилдашкыларынын төлөөкчелери олурушканыр.

П. Яровичек чыганырга чүе чугалааш, ПНР биле ССРЭ-нин аразында найыр-ал, кадзы ажилдаштыла бол-гон бот-боттарында дуза-далага дугайында 1945 чыл-дын апрель 21-де ат салган

Керээ катар тургуштуңун Польшанын эи баштайгы чугу-ла чүдүдериң бирөөн болганын оңашап демделгениң. СЭКП ТК-нын Политбюро кежиңтүүге кандидат, ССРЭ-нин култура министри П. И. Демичев чыганырга, а оларын дамчытыр бүгү поль-ша улуска СЭКП ТК-нын, ССРЭ-нин Дөддү Советинин Президиумунуң, Совет Чаак-тыг мурундал, бүгү совет улустун болгон СЭКП ТК-нин Чингине секретари эи Леонид Ильич Брежневтин бодуңун өмүзүңден амгы-дүңма суз-зупун, найыралдык азат ба-йырын дамчыткан.

НЬЮ-ЙОРКТА ДЕЛЕГЕЛГЕ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Эрте-бүрүн шагда-ла «СЭТА» де-легаттары тургуштуңа уран чүдү чогаалдарын делегатиң Нью-Йорктун Метрополитан музейинде ажиттыган, ССРЭ-нин Култура министрствозу-нун органиастааны ол деле-гаткеде Уаргунун, скиф, ал-

тай болгон сармат төрөл ба-р-дүктериңин мастерлериңиң алдында, мүңгүдөн, хуңде-ден, иштин, советтен чаап кыган чүдүдериң согурады-дып турар. Ол кылгыларын бистин аразың мурунда үш-кү муң чыл — бистин аразың бирги чүе чылынын үеинде

садып, тургускап бооп ту-рар. Делегаттениң көрүкчүдериңге СЭКП ТК-нин Чингине сек-ретари П. И. Брежневтин көрү-ткөй байырлыг чагаалын ССРЭ-нин АКП-та элчин А. Ф. Добрынин ажилчы-нын үеинде почылап. Музей-лерин уран чугула болгон шылдык чогаалдарын солу-дар чорук улустарын бот-боттары бидчириг бажыла-рында удуңу үнелг болурун П. И. Брежневтин байырлыг чагаалында айттыкан.

Пекиңге ужуражышкын

ПЕКИН. (СЭТА). Көрейниң Күн-ажыл партиянын ТК-зын Чингине секретари, КЭДР-нин Президенти Ким Ир Сенге баштаган КЭДР-нин КЭР-да албан ужурунда аң-чорук кылды чөдө бер-ген партия-чак төлөөкчери-биле Мао Цзю-дун ужурашкан. Ол дугайын Синьхуа агентте-л динаткан.

ГКП ТК-ның кыйгыры

АФИНЫ. (СЭТА). Греция-ның Коммунист партиязын Топ Комитеди фашизмни ашкан тинделгениң ам-болуу 30 чыл оон байырлары-биле холбаштыр грек улуска кый-гырың удуруткун.

Фашизмни чылаа шакан чо-рук болса империализмниң эр-не реаксыды болгон агрессиң күштерин демократы болгон социализм күштеринин ажим тиндизин болгон деп, инада демделген турар. Ынчангап тинделге хуну бүгү демократ-тарын, бүгү антифашистер-нин, демократы, национал ха-маарышпас чорук, тайбыс болгон социализм дээр бүгү демселичериң байырлали боолу.

Улаустар фашизмге уаур

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

● БУДАПЕШТ. 1974 чыл-дын улус ажил-агыйнымын ашкан челинчинин күс-теринге социалистик чарын дыка индиги болгон дээр дугайын ВСАП-тын XI съеди-лиге болгон фашизмден хос-таганнан бээр 30 чыл оюна тураскаткан чары-тын бирги үе-чалаңың тун-нелерин дугайында ВСАП ТК-нын инада парлаан динда-дында чугалап турар.

Социалистик чарыка эң удуңу челинчининге болгон бугурулгелер болгон бригадлар коллективтерин ВСАП ТК-туктай туктар болгон бижик-тер-биле шаңдал.

● ПРАГА. ЧССР-нин Остра-ва-Каровице хөмүр-дүл бө-сейинин Маймын 1-и аттыг шахтазын ажилчылары бо чылдыг эргезден бээр бир миллион ажы тонна хөмүр-дашты республиканың бүгү-ле шахтержу коллективтеринин иштинде бир дугаарында ка-зып тышкан. Бир миллион тоннаын 80 муң тонназы паздан аажы каскап оттулар чүдү бооп турар.

Чехословакияны Совет Ар-миянын хостаанында бээр 30 чылда алаңдыткан соци-алистик чарыгың улам кал-барканын тунелде шахта коллективин мыдыг күш-ажалчы тинделгени чөп ала-ган.

● ГАВАНА. Хостаал орту-

лудуга нефтини чедире бер-ген болтайгы совет суднуңу аңаа барган хунуңде бээр 15 чыл болганын дугайында куба солунар бижжөн. Каттышкан Штаттар рөволютуңу Кубага нефть бөриң сокотканы беге-де хунуңде ол судно аңаа че-де берген.

Уластуңу эрге-чагырганын баштайгы чылдарында нацио-нал экономика дугаалары-биле совет нефтин инада чор-рутканын ужуң-дузалың со-дурун оңашап демделгениң, барың чүк чурттарынын та-варың турарың энергия кри-зисинден Куба бичти-лаа иде-гелин-биле камгалаттыга-нын айтып турар.

● СЭРЭ — Куба аразында нефть дамчылар таштар «көвүрүү» тургускап — аки-дүңма ий уластуңу ара-зында найыралдык бир демде бооп турар.

● СОФИЯ. Болгарияда урутар литературадынын бол-гон урутарга таарыштыр у-дуңу чүдү чогаалдарынн не-дедиз өткөдөн. Уластуңу эрге-чагырга чылдарынын дургу-чылда чурттуң анык ном-чүкчүларынга таарыштыр бол-гон инада таражы 131 ми-ллион экземплар 6 муң хире номну паралап үдүдүрн, 685 дом — орус болгон совет чогаалчылары бооп турар.

(СЭТА, апрель 21.).

Ниити-европа чөвүлел хуралы

ЖЕНЕВА. (СЭТА). Европа-га айылы чок чорук болгон кадзы ажилдаштыла талазы-биле чөвүлел хуралдык ишти чөвүлел ажилчыларын чугалаштыр уламчылаан. ССРЭ-нин делегациязынын баштайгы А. Г. Ковалевтин чу-галында СЭКП ТК-нын апрель Пленумунуң «Совет Эвилели-нин делегати байдалынын бол-гон динтигы политиканың дугайында» доктаалыңче, инадагы Европага айылы чок чорук болгон кадзы ажилда-штыла талазы-биле чөвүлел хуралдык улустар аразынын дункуруле чарылардыра-дыла боолдап чок болур оң-ашап ужуң-дузалыг чорун өн-дөп турар чүдүдериңге ки-чегейин угалган.

Чөвүлел хуралдык кол ор-ганы — таарыштырыла докт-риналыг чөвүлел хуралдык үшкү чалаңы Хельсингеде бел-кеткери болгон органиастаа-

ры-биле холбашкан, а ол шы-кап чөвүлел хуралдык түңөлдү документаларын хелир-биле холбашкан айтырыларын чугалаштыр уламчылаан. ССРЭ-нин делегациязынын баштайгы А. Г. Ковалевтин чу-галында СЭКП ТК-нын апрель Пленумунуң «Совет Эвилели-нин делегати байдалынын бол-гон динтигы политиканың дугайында» доктаалыңче, инадагы Европага айылы чок чорук болгон кадзы ажилда-штыла талазы-биле чөвүлел хуралдык улустар аразынын дункуруле чарылардыра-дыла боолдап чок болур оң-ашап ужуң-дузалыг чорун өн-дөп турар чүдүдериңге ки-чегейин угалган.

ИНОМПЕНЬНИҢ ТАЙБЫН ХҮННЕРИ

БАНГКОК. (СЭТА). Кам-боджаның найымында амырлар тайбын байдалы кирип өткөдөн турар. Дыка хөй алап, бугуруле чедери ажилдап өткөдөн, кудумчулар-да кийлер көвүдөн.

Уластуңу советтерин тургу-зуп өткөдөн. Оларда эң хун-дүкседиг хамаатылар, демо-кратыг Камбожда дөш иде-пкейди демселичелер кирип турар.

Чаа эрге-чагырга чераери-нин кол сорулгаларын бир-рөөн — Иномпенийн чурт-такчыларын ажи-чөм болгон чурттар ераң-сава-биле хан-дыры бооп турар. Олар тай-бын хунереде 600 муңдан ашпай турган, инада-лаа сөвөгү үеде олар 2 миллион ажы кичи четкен. Лондонду аг-периг патриоттарын кү-жүңге шыдашпайн өткөөл-ларда Камбоджаның найысы-

лазынын чөкө-кавызынын чурт-такчыларын Иномпение чурт-биле сууип апарганнар. Хорайын хостаан соонда дорай-на о-он муң тара-чылар боттарынын өг-бөдө-лөрүн алган. Төрөн суура-рыңче дедир колуң өткөдөн-өр. Уластуңу чөкөктүг күш-терин комодаала чери олар-та эрежеке чугула дузалычы-ны көргүзүп турар.

ПАРИЖ. (СЭТА). Камбоджа-нын төөгүңүде чаа арин ажиттыган. Бистин улустун империалистик агрессиңга мадырдыг уураалышкынын түңөлдө чаа ичтелел тургустуңа эделеп турар. Ол ичтелел 1970 чылдын март 18-те шериг эргидилгени чө-дир турган инада-деңгиз чы-галды болуңу — деп, Кам-боджанын Чингине аай Нацио-нал фронтунуңун Политбюро кежиңтүү Чау Сенг меделгениң.

мадырдыг демсешкен, улуг каража-когаралдарга тавар-жып эржек, а оларын муру-нуу олуруларынга Ленинниң улаңу партиязына улурунган совет улус болгон оң алдар-дыг Чесектыг күштери чорун турган деп, кыйгырыңа чуга-лап турар.

Грек улус фашизмниң согу-ларында баштайгыларын бир-рөөн бооп таварышкан дээр-зин кыйгырыңа демделген, чуртка уураалышкынын органиастарынын, национал-хос-таалыг фронтуну тургуза-рында Грецияның Коммуни-сттик партиязынын коодакчы рө-люн оңашап айтып турар.

Тинделгениң 30 чылга ба-йырамышпап, грек улус на-

ционал хамаарышпас чорук болгон демократы дээр, бо-дунуң эргелери болгон хос-таалыг дээр, тайбыс дөш де-мселиди тургучулар турар деп, кыйгырыңа чугалап турар.

Коммунистик партия фаши-змни ашкан тинделгениң 30 чыл оюңу байыралың демок-раттыг чарыгаларын, нацио-нал хамаарышпас чорук, дин-тигы шериг бадаларын уугу-лаары болгон НАТО-дан шуут үнер дээр, Кипр айтырын ИКНО-нун чөкөздөгөн шик-пөлөрү дээр, дамарышпас динтигы политиканы боттан-дыры чорудары дээр демс-еледиң чаа чалаңыңың өткө-дөн боолурун грек улусту кый-гырып турар.

коммунистик партия фашизмни ашкан тинделгениң 30 чыл оюңу байыралың демок-раттыг чарыгаларын, нацио-нал хамаарышпас чорук, дин-тигы шериг бадаларын уугу-лаары болгон НАТО-дан шуут үнер дээр, Кипр айтырын ИКНО-нун чөкөздөгөн шик-пөлөрү дээр, дамарышпас динтигы политиканы боттан-дыры чорудары дээр демс-еледиң чаа чалаңыңың өткө-дөн боолурун грек улусту кый-гырып турар.

директору С. С. Байме-оол, Төөлүнн, кежөөн шкөла ди-ректору В. Д. Долмажап, рай-күтүскөм даргызын орада-кчы Д. М. Монгуш болгон өскө-лөр-даа демделгениң. Үе-тунде четестерин дарың иле-риниң чөкөктөрүн айткан шикпөлөрү сессия хуңдуң ала-ган. «Кара-Хөд» коодактын даргазы Б. С. Кочкар-оолдун шкөлага дузалыг талазы-биле кылдып туроткан ажил-дарын сессияга депутаттар ажи деп демделгениң.

М. ХЕНЧЕ-КАРА.

ШЫН

Кытаглашкың — шалгычы фронт

Салбырнын хойжуларында

«Тес-Хем» совхозунда У-Шына салбырнын хойжулары бо чылдын төрүрү 100 баш хөй, өшкүтө оңаштыр 85—90 ху-раган, аныгы камгалал ала-рыг, хөй бурузунда 1,9 кг дүк кыргырын үдүңгезин. Күрүң-ге олар 17 тонна дүк садап, дужаар эээр малдын ортумак диниң асылың хойну 40, өш-күлү 35 кг чедирер. Бо хуңду-гелерин күсүдериңге кол чүдү-ниитинин малдын баш сааны өстүрери, оон продукту-ауун бедилери болуңу. Ынча-ган малдын чаш төдүн менди камгалап алырыңче салбыр баштаар чери (даргазы С. Чаңгы-оол) доктаамал ки-чегейин улаңдырган. Төрүүр көдөн бурузунда сахманшик-терин бизилгелен. Салбырнын төрүүр 5510 хонун хөй кезин бо хунереде оюлдан. Дур-жулгалыг хойжулар Ч. Хуу-рай-оолдун, М. Доктургуңун, К. Соамынн, Ч. Ноганнын, Б. Кезип-оолдун болгон бо чылдан хойжулап өткөдөн ком-сомолдары С. Мажит-оол, М. Ямарына оларын иф-далында төрүн хойларын ду-рагары менди дорутуп ту-рар.

Ч. БАЙЫР-ООЛ.

Ажылчы чоптар депутата-рынын Бай-Тайга район Сове-динин сессиязыга «Анык-тарын бүгү-ниити ортумак өөредилгеге шилчилгени доосары болгон шкөлаларда өөредилге-кичизиди ага дег ажилдарын экиндер дугайында» Тыва АССР-нин Дээрли Советинин сессиязын 1974 чылдын июнь айы ху-ңдуңу алган шикпөлөрүн рай-онда канчаар боттанын ту-рарынын дугайында айтырыгын чугаалашкан. Бо айтырыг талазы-биле илеткелди рай-күтүскөмнун улус өөредилге

БҮГҮ-НИИТИ ОРТУМАК ӨӨРЕДИЛГЕЖЕ

кичизинин эргелекчи К. К. Сарыг-Донгак кылган.

Аныктарын ортумак өө-редилгеге шилчилгени доор-дур талазы-биле чамдык ажил-дарын кылдып чоруткан. Эр-тек чылдарда Төөлге чаа ор-тумак шкөлазы туткан: Бай-Таз, Кара-Хөд, Шуй, Кызыл-Дар шкөлазында бус-биле ажилдаар, инада-биле 240 орунук интернаттары ажи-

лаада кириген. Кызыл-Дар ор-тумак шкөлазына 75, Төөлүн чылда 89-ла хуу турган бол-за, 1974—75 өөредилге чы-лынын ушкү улаңуна 96,4 хуу чедир өскөн. Оон шылары база өскөдөн. Ийи чылдарын-дын саны ол-ла үеде дөңдөр-гө ийи катап кызырган. Тоску беш чылдын дөрт чыл-дарында кежөөн шкөлага өөренип турган көлөзө анык-тардан 8 классы 100 болгон

10—11 классы база ол хире кичи дөсөкөн.

1974—75 өөредилге чылы-нын ушкү улаңуна 48 класс, 65 башы 100 хуу тунелди чедип алган. Ино-нерлеринин, комсомолчуларын болгон интернатта чурттан турар шкөлазыларын өө-редилгени экинжээр.

Иччалы-даа бо талазы-биле ам-лаа рөжө четестер-

ЧУГЛЕКЧИВИС БАШКЫ ЛЕНИН ШУЛУК, ЫРГА АЛДАРЖЫЗЫН

МЭЭН ЧЕРИМ

Энердиг ынак черим Украинам. Херелдерге ооруктуну ойнап турган. Ээр чүгүгү чоргаар ырлар сени эргий...

ЛЕНИН АТТЫГ, ЛЕНИН ОРДЕННИГ

УЛЬЯНОВСКИ. В. И. Ленин аттыг. Ленин ордениг № 1 оутмак школа. Волода Ульяновтуң өөренип турганы шаандагы Симбирск гимназиясы турган оң эрги башкында чокта чаз мемориалдык музей аштыттыган.

ЛЕНИН АСКИЗТЕ

Тогыр, Керим дагларынның аразында Тоолда кирген шынаа бар ийин. Делгем ховум алдын-сарыг тараалары Деңизге чок мышкаш кылдыр көстүп келер.

БАШТЫҢЧЫНЫҢ СӨЗУ

Алтай чурттан холчок ырак Айлык черде Питерге Дошкун он чеди чылда Дожаң соок хат уауу турган.

ЫНАК ЧОРГАР

Чалгыт, мөөрөн Ленга Чагай чаштың чылымын, чылымын Салгалдарга шаңчап келген Чайынның хун — Ленин ол.

ЛЕНИН

Чалгытларның Эриктелге эгилри дег. Чанган куштар Эргин черин эргилри дег. Эң-не дээди, Энердиг, чырык атка — Ленинге Илим бөзүн тода көстүп.

ӨНДҮР УЛУГ ОВУР-ХЕВИР

Кижик төрөлгөнүн улуг баштыңчызы В. И. Ленинни төртүтүнгөнүн бээр бөгүп 105 чыл бооп турар. Владимир Ильич Ленинни өндүр улуг овор-хевирни тургузары ангы-ангы жанларың болгаш угуламышкынарың уран талаштарыңа монге тема бооп келген.

«Ленин Октябрда» деп уран чечен кинону катип, катип көрүп, инда сурагалыг артист Борис Шукниин ойнап турарын бугу таа-биле салгырып, оон өөренип ап турганымыз сактыры артык эвес боор.

БИЧИИ ООЛ

Часык хун хиндинде хир чок ак-көк дээрлик чылыг кускаанга өргөлгөн чүве дег хостут, чоргаары-биле чырык херелдерни черже төнүч чок саарып турду. Баарында бөк-чөк терек будуунда бөлүк кушкартар конут-мурнут улам-на чаптагыч, чараш кылдыр өргөлдөп турду.

баары-биле чоруп ора олгум мени мурай халып-халып тура дүшкөн: — «Эйли, Ильяч» — деп менилешкен, Ленинге ужурашкы чорум деп ачамага чугаалаар мен — дээш, карама сымбарты хуумзүрөөш, тудуп чоранын ногаан шивин будучугаажы алган, турскаалдын баарыңа камнын сүргөй салып калгы.

ТУРАСКААЛ

тарны шуут дүжүрүп алган бис. Владимир Ильич, турар чери-даа таарымчалыг чер. Дөн кырында, оон ийи кылдын ногаан мяттар хаажылай түгөн. Чынында хем агып чыдар, долгандыр көөрге шууту чүве көстүп турар, дыка таарымчалыг — деп, тараачынарның төлөөлөр чугаалаашаан, — черле хомудавайн көрүнер — дүшкөннер.

Турттың таймбыраап чугаалаандыр бс мнчап, дашты шуут дүжүрүп алган бис деп аан? — Шуштуун чугаалаанымыс. Турар чери-даа таарымчалыг болду, а чүгө Ленин болу денди болду, тоштуг, турскаалга хөнгү чок кижиле болу — деп, төлөөлөр таймбыраалашпай.

М. ДОПУЙ ШУУЛГЕН

Бугу-өвөлдөдөн Ленин ордениг «Спартак» эки тура спорт нитилелинин тургустунганда бээр 40 чыл оону байырлаанын будууңуңе бистия республиканын спартакчылары спорттун анык-бүрү хевирлерине маргылдааларын организастан арттырген.

орукту чырылып берген. Бүдүн арин чүдүлөр. «Беш чылдың базымна».

«Тараажм, дүжүт селден хамааржыр». Мурунку чүдү. «1975: беш чылдың доорукчу чыла». Республикадан мездээр чыныдымы.

МОСКВАДАН

13.30 — «Лас-кежиктиг чылым назимның ырлары». Москванын урулгарың бот-турларын уран чүтү корулуңиңиз лауреаттарыңиз көшпөт. 16.00 — Эфирде — «Чалымы назым». Ынчаардагы оол дээш.

МОСКВАДАН

11.50 — Мездээр. 12.00 — «Сөөң аммыралыңда ном». 12.40 — Спорт дугайында бесталлар. 13.20 — Ажылчылар депутаттарыңиз баштайгы Совети. Ажылчан депутаттарын Исаиово-Вознесенск Советиниң 70 чылыгы.

КЫЗЫЛДАН

14.00 — «Алгар шапка аялга». Уран-чечен телефонум, 1-ги сериясы.

Table with 4 columns: Салтыр (MAN), Салымкынын ортумак түңүңе таварышкы ойнаашкынын хуузу, Салтыр (MAN), Салымкынын ортумак түңүңе, таварышкы ойнаашкынын хуузу. Rows include values like 16, 50, 537, 25.

Владимир областың Ковров хоорайыңга 1975 чылдың апрель 5-те болган ойнаашкынарның ШУУШТУРЕ ТАБЛИЦАНЫ РСФСР-ниң бугу ажаалга кассаларыңа ойнаашкынар салымкынарның сүттарыңиз даразыңда номерлеринге мылым ойнаашкынар таварышкан.

КИНО

АПРЕЛЬ 22-ДЕ «НАЙРАЛ» «Кижиле хуумзүрүгү» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 20.40 шактарда.